

TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN KALDIRILMASI

I. GİRİŞ

Tüzel kişilik perdesinin kaldırılması kavramından önce hukuk içinde yer alan kişiler kavramından bahsetmek gerekir. Hukuk düzeninde yer alan kişiler, gerçek ve tüzel kişiler olarak ayrılmaktadır. Tam doğmak ve sağ olmak şartı ile kişinin anne karnından ölümüne kadar olan süreyi hukuken tanımlayan terime gerçek kişi denir. Tüzel kişilik ise insanların ticari ve sosyal amaçlarını yerine getirebilmesi için bir araya gelmesi ve mallarını bu amaç doğrultusunda kullanması söz konusu olabilir. Bu şekilde meydana gelen, insanlardan bağımsız olarak ortaya çıkan varlıklara denir.

Türk Ticaret Hukuku ve İcra İflas Hukuku'nda genel kural, tüzel kişinin iş ve işlemlerinden ortaklardan bağımsız olarak tüzel kişiliğin kendisinin sorumlu olmasıdır. Şirket borçları sebebiyle ortakların kendilerine ait malvarlıklarına gidilememektedir. Pay sahiplerinin, şirkete karşı sınırlı sorumluluklarının olması ve üçüncü kişi alacaklarından sorumlu olmaması, pay sahipleri ile şirket alacaklısı üçüncü kişiler arasında bir perde oluşturmaktadır. Oluşan bu durum, pay sahiplerinin dürüstlük kuralına aykırı hareket etmesi sonucunda alacaklılar açısından mağduriyet oluşturmaktadır. Bu sebeple karşımıza tüzel kişiliğin perdesinin kaldırılması kavramı ortaya çıkmaktadır.

Tüzel kişilik perdesinin kaldırılması teorisi, mevzuatlarda düzenlenmemiş olmasına rağmen mahkemeler tarafından sıklıkla uygulanmakta olan bir teori-dir. Söz konusu teori, Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin 24.03.2015 Tarih 2014/7187 Esas 2015/4144 sayılı kararında da olduğu gibi içtihatlar ile gelişen ve kabul gören müessesedir.

II. TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN KALDIRILABİLECEĞİ HALLER

Bazı şartların varlığı halinde tüzel kişilik ile pay sahipleri arasındaki perde kaldırılarak kötü niyetli pay sahibinin şirket tüzel kişiliğinden haksız menfaat sağlaması ve borçtan kurtulmak için tüzel kişilik arkasına sığınması kanun tarafından engellenmektedir. Bu hal-ler şunlardır;

1. ÖZ KAYNAK YETERSİZLİĞİ

Şirketin ticari hayatını devam ettirebilmesi ve alacaklıların menfaatlerini korumak amacıyla alınacak önlemlerin alınmaması sonucunda şirket sermayesinin yetersiz kalması halinde öz kaynak yetersizliği karşımıza çıkmaktadır. Öz kaynak yetersizliğinin karşımıza çıkması durumunda, tüzel kişilik perdesinin kaldırılması uygulanarak pay sahiplerinin sorumluluğuna gidebilmektedir.

Pay sahibi ile Şirket arasında illiyet bağının varlığı ve şirket öz kaynaklarının yetersiz olması sebebiyle alacağını tahsil edemeyen üçüncü kişi alacaklılar, şirket tüzel kişiliğinden olan alacağının şirket hissedarı tarafından karşılanmasını talep edebilecektir. Uygun illiyet bağından belirtilmek istenen, alacaklı her kimin haksız fiili sebebiyle şirketten olan alacağını alamıyorsa, şirket malvarlığını kötü niyetli şekilde kim boşaltmış ise alacaklının, o pay sahibinin sorumluluğuna gidebilmesidir.

2. HAKİM ORTAKLI ŞİRKETLERDE PERDEYİ KALDIRMA

İki farklı tüzel kişiliğe sahip fakat ticari bakımdan biri diğerine bağlı olan şirketler arasında ana ortaklık-yavru ortaklık ilişkisi bulunmaktadır. Hüküm yetkisi ana ortaklıkta olup, yavru ortaklığın hukuki bağımsızlığı dikkate alınmamaktadır. Bu sebeple tüzel kişilik perdesinin kaldırılması halinde yavru ortaklığın borçlarından ana ortaklık sorumlu tutulabilmektedir.

3. PAY SAHİPLERİ İLE ŞİRKET MALVARLIKLARININ BİRBİRİNE KARIŞMASI

Pay sahiplerinin malvarlıkları ile Şirket malvarlıkları birbirinden ayrıdır. Pay sahibi şirkete karşı taahhüt etmiş olduğu sermaye miktarı ile sınırlı sorumludur. Şirket malvarlıklarının iyi niyet kuralı çerçevesinde, şirket menfaatine ve üçüncü kişi alacaklılar açısından çıkar kaybı olmaksızın kullanılmasında bir sorun teşkil etmese de üçüncü kişi alacaklılara zarar vermek amacıyla şirket malvarlığının dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde kullanılması halinde tüzel kişilik perdesi kaldırılarak pay sahibi sorumluluğuna gidilmesi durumu ortaya çıkacaktır.

III. TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN KALDIRILMASI TÜRLERİ

1. TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN DÜZ KALDIRILMASI

Tüzel kişilik perdesinin kaldırılabileceği halleri yukarıda açıklanmış olup tüzel kişilik perdesinin kaldırılması hallerinin en tipik örneği olup tüzel kişilik perdesinin düz kaldırılmasıyla bağlantılıdır. Tüzel kişiyle ilişkin durumların pay sahiplerini kapsayacak şekilde olması yani tüzel kişiliğe ait borçların pay sahiplerinin malvarlıklarından karşılanarak ödenmesi tüzel kişilik perdesinin düz kaldırılması durumudur.

2. TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN TERS KALDIRILMASI

Pay sahibine ait bir borcun ödenmemesi halinde söz konusu ortağın şirket hissesi haczedilebilmekte ve hacizli hisse satılabilmektedir. Pay sahibinin borcundan dolayı şirket hissesine gidilmesi halinde karşımıza tüzel kişilik perdesinin ters kaldırılması ortaya çıkmış olur ve tüzel kişiliğin malvarlığından pay sahibinin borcu ödenmiş olur.

3. TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN ÇAPRAZ KALDIRILMASI

Tüzel kişilik perdesinin çapraz kaldırılması durumu genellikle grup şirketleri için karşımıza çıkmakta olup, grup şirketine ait yavru şirketin borcundan kaynaklı olarak öncelikle ana şirketin sorumluluğuna gidilir. Ana şirketin sorumluluğuna gidildikten sonra ana şirkete ait başka bir yavru şirketin sorumluluğuna gidilerek yavru ortaklığın malvarlığından alacaklı bulunan kişinin borcu ödenmiş olur.

IV. SONUÇ

Dürüstlük kuralına aykırı şekilde şirket malvarlığını boşaltan ortaklar veya diğer şirketler bu şekilde zarar verdikleri alacaklılarına karşı birlikte sorumludurlar. Bu durumda şirket alacaklısı üçüncü kişi, alacağını tahsil etmesine engel olan ortağın ya da şirket ana ortaklığının sorumluluğuna gidebilecektir. Mahkeme, asıl borçlu şirketin malvarlığının şirket ortağı veya ana ortaklık tarafından boşaltıldığını tespit ederse alacağın bu kişilerden tahsiline hükmedecektir.

Daha fazla bilgi ve sorularınız için:

tr.hansu.av.tr | +90 216 464 12 12

© Hansu Avukatlık Ortaklığı

Hansu Avukatlık Ortaklığı, yerli ve uluslararası müvekkillerine özellikle gayrimenkul, şirketler, vergi, enerji ve fikri mülkiyet hukuku alanında hizmet veren bir avukatlık ortaklığıdır. Bu makale Türkiye’de hukuk alanındaki gelişmeleri paylaşmak amacıyla hazırlanmıştır. Hukuki bir görüş veya yönlendirme olarak düşünülmemelidir. Özel sorular ve sorunlar bakımından hukuki danışman görüşü alınmalıdır.

